

OZNÁMENIE KOMISIE

Kritériá pre analýzu zlučiteľnosti štátnej pomoci na podporu vykonávania dôležitých projektov spoločného európskeho záujmu s vnútorným trhom

(2021/C 528/02)

1. ÚVOD

1. Toto oznámenie obsahuje usmernenia, ako podľa pravidiel Únie o štátnej pomoci posudzovať verejné financovanie dôležitých projektov spoločného európskeho záujmu.
2. Dôležité projekty spoločného európskeho záujmu môžu veľmi významne prispieť k udržateľnému hospodárskemu rastu, tvorbe pracovných miest, konkurencieschopnosti a odolnosti priemyslu a hospodárstva v Únii a posilniť svoju otvorenú strategickú autonómiu tým, že umožnia prelomové projekty v oblasti inovácií a infraštruktúry prostredníctvom cezhraničnej spolupráce, ktoré môžu mať pozitívne účinky presahovania na vnútorný trh a spoločnosť ako celok.
3. Dôležité projekty spoločného európskeho záujmu umožňujú spájať vedomosti, odborné znalosti, finančné zdroje a hospodárske subjekty z celej Únie v snahe prekonať významné trhové alebo systémové zlyhania či spoločenské výzvy, ktoré by nebolo možné riešiť inak. Ich účelom je spojiť verejný a súkromný sektor s cieľom uskutočniť rozsiahle projekty, ktoré poskytujú významný prínos pre Úniu a jej občanov.
4. Dôležité projekty spoločného európskeho záujmu môžu podporiť všetky politiky a opatrenia zamerané na dosahovanie spoločných európskych cieľov, najmä Európsku zelenú dohodu ⁽¹⁾, digitálnu stratégiu ⁽²⁾ a digitálne desaťročie ⁽³⁾, Novú priemyselnú stratégiu pre Európu ⁽⁴⁾ a jej aktualizáciu ⁽⁵⁾, Európsku dátovú stratégiu ⁽⁶⁾ a nástroj Next Generation EU ⁽⁷⁾. Takisto môžu prispieť k udržateľnej obnove po vážnych hospodárskych problémoch, aké nastali aj v dôsledku pandémie ochorenia COVID-19, a podporiť snahu o posilnenie sociálnej a hospodárskej odolnosti Únie.
5. S prihliadnutím na novú priemyselnú stratégiu a stratégiu pre malé a stredné podniky (MSP) ⁽⁸⁾ je dôležité, aby sa MSP a startupy mohli zúčastňovať na dôležitých projektoch spoločného európskeho záujmu a mať z nich úžitok. Komisia vo svojom posúdení zohľadní všetky okolnosti, ktoré naznačujú, že je menej pravdepodobné, že by notifikovaná pomoc neprimerane narušila hospodársku súťaž, napríklad z dôvodu jej výšky.
6. Zavedenie dôležitých projektov spoločného európskeho záujmu si často vyžaduje významné zapojenie verejných orgánov v prípadoch, v ktorých by trh inak takéto projekty nefinancoval. V tomto oznámení sa stanovujú pravidlá, ktoré sa uplatňujú v prípade, že takéto projekty predstavujú štátnu pomoc, aby sa štátna pomoc pre dôležité projekty spoločného európskeho záujmu považovala za zlučiteľnú s vnútorným trhom. Cieľom pravidiel je najmä zabezpečiť, aby takáto pomoc nepriaznivo neovplyvnila v neprimeranej miere podmienky obchodu medzi členskými štátmi, a obmedziť účinky takejto pomoci na obchod a hospodársku súťaž na nevyhnutné minimum.
7. V článku 107 ods. 3 písm. b) Zmluvy o fungovaní Európskej únie sa stanovuje, že pomoc na podporu vykonávania dôležitého projektu spoločného európskeho záujmu možno považovať za zlučiteľnú s vnútorným trhom. V tomto oznámení sa preto zavádzajú usmernenia týkajúce sa kritérií, ktoré bude Komisia uplatňovať pri posudzovaní štátnej pomoci udelennej na podporu vykonávania dôležitých projektov spoločného európskeho záujmu. Najprv sa v ňom vymedzuje rozsah pôsobnosti a potom sa uvádza zoznam kritérií, ktoré Komisia použije pri posudzovaní charakteru a významu takýchto projektov na účely uplatňovania článku 107 ods. 3 písm. b) zmluvy. V oznámení sa ďalej vysvetľuje, ako bude Komisia posudzovať zlučiteľnosť verejného financovania dôležitých projektov spoločného európskeho záujmu s pravidlami štátnej pomoci.

⁽¹⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Európska zelená dohoda, COM(2019) 640 final z 11. decembra 2019.

⁽²⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Formovanie digitálnej budúcnosti Európy, COM(2020) 67 final z 19. februára 2020.

⁽³⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov Digitálny kompas do roku 2030: digitálne desaťročie na európsky spôsob, COM(2021) 118 final z 9. marca 2021.

⁽⁴⁾ Oznámenie Komisie Európskemu Parlamentu, Európskej Rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Nová priemyselná stratégia pre Európu, COM(2020) 102 z 10. marca 2020.

⁽⁵⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Aktualizácia novej priemyselnej stratégie na rok 2020: Budovanie silnejšieho jednotného trhu pre obnovu Európy, COM(2021) 350 final z 5. mája 2021.

⁽⁶⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Európska dátová stratégia, COM(2020) 66 final z 19. februára 2020.

⁽⁷⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu výboru a Výboru regiónov – Správny čas pre Európu: náprava škôd a príprava budúcnosti pre ďalšie generácie, COM(2020) 456 final z 27. mája 2020.

⁽⁸⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Stratégia pre MSP pre udržateľnú a digitálnu Európu, COM(2020) 103 final z 10. marca 2020.

8. Toto oznámenie nevylučuje možnosť, že pomoc na podporu vykonávania dôležitých projektov spoločného európskeho záujmu možno považovať za zlučiteľnú s vnútorným trhom na základe iných ustanovení zmluvy, najmä článku 107 ods. 3 písm. c) zmluvy. Uvedené ustanovenia zmluvy však nemusia v plnej miere zohľadňovať význam, špecifiká a vlastnosti dôležitých projektov spoločného európskeho záujmu. Tie si môžu vyžadovať osobitné pravidlá o oprávnenosti, zlučiteľnosti a postupoch, ktoré sa stanovujú v tomto oznámení.

2. ROZSAH PÔSOBNOSTI

9. Komisia uplatní zásady stanovené v tomto oznámení na všetky dôležité projekty spoločného európskeho záujmu vo všetkých odvetviach hospodárskej činnosti.
10. Uvedené zásady sa neuplatňujú na:
- a) opatrenia spočívajúce v pomoci pre podniky v ťažkostiach, ako sú vymedzené v usmerneniach o záchrane a reštrukturalizácii ⁽⁹⁾ alebo v prípadných následných usmerneniach s výnimkou podnikov, ktoré neboli v ťažkostiach k 31. decembru 2019, ale dostali sa do nich počnúc 1. januárom 2020, a to počas obdobia uplatňovania dočasného rámca ⁽¹⁰⁾;
 - b) opatrenia spočívajúce v pomoci pre podniky, voči ktorým sa nárokuje vrátenie pomoci na základe predchádzajúceho rozhodnutia Komisie, v ktorom bola táto pomoc označená za neoprávnenú a nezlučiteľnú s vnútorným trhom;
 - c) opatrenia pomoci, ktoré samy osebe predstavujú na základe podmienok s nimi spojených alebo ich metód financovania neoddeliteľné porušenie právnych predpisov Únie ⁽¹¹⁾, a to najmä:
 - i) opatrenia pomoci, pri ktorých je poskytnutie pomoci podmienené povinnosťou, aby príjemca mal hlavné sídlo v príslušnom členskom štáte alebo aby bol prevažne usadený v príslušnom členskom štáte;
 - ii) opatrenia pomoci, pri ktorých je poskytnutie pomoci podmienené povinnosťou, aby príjemca používal domáce výrobky alebo služby;
 - iii) opatrenia pomoci obmedzujúce možnosť príjemcu využívať výsledky výskumu, vývoja a inovácií získané v iných členských štátoch.

3. KRITÉRIÁ OPRÁVENOSTI

11. Pri určovaní, či projekt patrí alebo nepatrí do rozsahu pôsobnosti článku 107 ods. 3 písm. b) zmluvy, Komisia uplatní kritériá stanovené v oddieloch 3.1, 3.2 a 3.3 tohto oznámenia.

3.1. Definícia projektu

12. Návrh pomoci sa musí týkať jednotlivého projektu, ktorý je jasne definovaný, pokiaľ ide o jeho ciele a podmienky realizácie, vrátane účastníkov a financovania ⁽¹²⁾.
13. Za oprávnený môže Komisia považovať aj „integrovateľný projekt“, to znamená skupinu jednotlivých projektov, ktoré sú súčasťou spoločnej štruktúry, plánu alebo programu a ktoré sú zamerané na rovnaký cieľ a založené na jednotnom systémovom prístupe. Jednotlivé zložky integrovaného projektu sa môžu vzťahovať na rôzne úrovne dodávateľského reťazca, ale musia sa navzájom dopĺňať a prispieť k dosiahnutiu významného európskeho cieľa vďaka významnej pridanej hodnote ⁽¹³⁾.

⁽⁹⁾ Usmernenia o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu nefinančných podnikov v ťažkostiach (Ú. v. EÚ C 249, 31.7.2014, s. 1). Ako sa vysvetľuje v bode 23 uvedených usmernení, vzhľadom na to, že základná existencia podniku v ťažkostiach je ohrozená, podnik sa nemôže považovať za vhodný nástroj na posilnenie iných cieľov verejnej politiky, až kým nie je zaistená jeho životaschopnosť.

⁽¹⁰⁾ Oznámenie Komisie – Dočasný rámec pre opatrenia štátnej pomoci na podporu hospodárstva v súčasnej situácii spôsobenej nákazou COVID-19 (Ú. v. EÚ C 91I, 20.3.2020, s. 1) a jeho zmeny.

⁽¹¹⁾ Pozri napríklad vec C-156/98, Nemecko/Komisia, Zb. 2000, ECLI:EU:C:2000:467, bod 78, a vec C-333/07, Régie Networks/Rhone Alpes Bourgogne, Zb. 2008, ECLI:EU:C:2008:764, body 94 až 116.

⁽¹²⁾ Keď nie je možné od seba jasne oddeliť dva alebo viac projektov v oblasti výskumu a vývoja, a najmä keď tieto projekty nemajú samostatne vyhládky na technologický úspech, musia sa považovať za jednotlivý projekt.

⁽¹³⁾ Jednotlivý projekt a integrovateľný projekt sa ďalej označujú ako „projekt“.

3.2. Spoločný európsky záujem

3.2.1. Všeobecné kumulatívne kritériá

14. Projekt musí predstavovať konkrétny, jasný a identifikovateľný dôležitý prínos k cieľom alebo stratégiám Únie a musí mať významný vplyv na udržateľný rast, napríklad tým, že má kľúčový význam okrem iného pre Európsku zelenú dohodu, digitálnu stratégiu, digitálne desaťročie a Európsku dátovú stratégiu, Novú priemyselnú stratégiu pre Európu a jej aktualizáciu, nástroj Next Generation EU, európsku zdravotnú úniu ⁽¹⁴⁾, nový európsky výskumný priestor pre výskum a inovácie ⁽¹⁵⁾, nový akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo ⁽¹⁶⁾ alebo cieľ Únie dosiahnuť klimatickú neutralitu do roku 2050.
15. Musí sa preukázať, že projekt je koncipovaný s cieľom prekonať významné trhové alebo systémové zlyhania, ktoré bránia v tom, aby sa realizoval v rovnakom rozsahu alebo rovnakým spôsobom bez udelenia pomoci, alebo riešiť spoločenské výzvy, ktoré by inak nebolo možné náležite riešiť alebo napraviť.
16. Pokiaľ charakter projektu neodôvodňuje zapojenie menšieho počtu členských štátov do projektu ⁽¹⁷⁾, zvyčajne sa vyžaduje zapojenie aspoň štyroch členských štátov a prínosy projektu nesmú byť obmedzené na členské štáty, ktoré projekt financujú, ale musia sa týkať väčšej časti Únie. Prínosy projektu musia byť jasne vymedzené konkrétnym a identifikovateľným spôsobom ⁽¹⁸⁾.
17. Všetky členské štáty musia mať skutočnú príležitosť zapojiť sa do vznikajúceho projektu. Notifikujúce členské štáty musia preukázať, že všetky členské štáty boli informované o možnom vzniku projektu, napríklad prostredníctvom kontaktov, aliancií, stretnutí alebo podujatí zameraných na nadväzovanie kontaktov, do ktorých sú zapojené aj MSP, a že sa im poskytla primeraná príležitosť zúčastniť sa.
18. Prínosy projektu nesmú byť obmedzené len na príslušné podniky alebo odvetvie, ale musia mať širší význam a uplatnenie pre hospodárstvo alebo pre spoločnosť v Únii prostredníctvom pozitívnych účinkov presahovania (napr. systémové účinky na viacerých úrovniach hodnotového reťazca alebo odbytových či výrobných trhov, alternatívne využitia v iných odvetviach alebo modálny presun), ktoré sú jasne vymedzené konkrétnym a identifikovateľným spôsobom.
19. Projekt musí zahŕňať významné spolufinancovanie zo strany príjemcu ⁽¹⁹⁾.
20. Členské štáty musia poskytnúť dôkaz o tom, že projekt je v súlade so zásadou „výrazne nenarušiť“ v zmysle článku 17 nariadenia (EÚ) 2020/852 alebo s inými porovnateľnými metodikami ⁽²⁰⁾. Pri celkovom vyvažovaní pozitívnych účinkov pomoci a jej negatívnych účinkov na hospodársku súťaž a obchod bude Komisia považovať dodržanie tejto zásady za dôležitý faktor pri posudzovaní pomoci. Vo všeobecnosti je nepravdepodobné, že investície, ktoré výrazne narušajú environmentálne ciele v zmysle článku 17 nariadenia (EÚ) 2020/852, budú mať dostatočný pozitívny vplyv, ktorý by prevážil ich negatívne účinky na hospodársku súťaž a obchod. Pozitívne účinky projektu na riešenie dôležitých zlyhaní trhu alebo systémových zlyhaní či spoločenských výziev, ktoré by sa nedali riešiť inak, sa v každom prípade posudzujú individuálne.

⁽¹⁴⁾ Oznámenie Komisie Európskemu Parlamentu, Európskej Rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Budovanie európskej zdravotnej únie – pripravenosť a odolnosť, COM(2020) 724 final z 11. novembra 2020.

⁽¹⁵⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Nový EVP pre výskum a inovácie, COM(2020) 628 final z 30. septembra 2020.

⁽¹⁶⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru Regiónov – Nový akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo – Za čistejšiu a konkurencieschopnejšiu Európu, COM(2020) 98 final z 11. marca 2020.

⁽¹⁷⁾ Menší počet členských štátov (ale nie menej ako dva) môže byť výnimočne odôvodnený za riadne odôvodnených okolností, a to napríklad ak sa projekt týka prepojených výskumných infraštruktúr a projektov. Sieť TEN-E a projekty TEN-T, ktoré majú vo svojej podstate nadnárodný význam, pretože sú súčasťou reálne prepojenej cezhraničnej siete alebo sú nevyhnutné na posilnenie riadenia cezhraničnej dopravy alebo interoperability; alebo ak je projekt financovaný z fondov EÚ, v súvislosti s ktorými si právne ustanovenia o spolupráci členských štátov vyžadujú nižší počet zúčastnených členských štátov. Vo všetkých prípadoch musia byť projekty koncipované transparentným spôsobom v súlade s bodom 17.

⁽¹⁸⁾ Samotná skutočnosť, že projekt uskutočňujú podniky v rôznych krajinách alebo že výskumnú infraštruktúru následne používajú podniky so sídlom v rôznych členských štátoch, nepostačuje na to, aby sa projekt považoval za dôležitý projekt spoločného európskeho záujmu. Súdny dvor potvrdil politiku Komisie, podľa ktorej sa projekt môže považovať za projekt spoločného európskeho záujmu na účely článku 107 ods. 3 písm. b), ak je súčasťou nadnárodného európskeho programu, ktorý spoločne podporuje viacero vlád členských štátov, alebo ak vznikol vďaka zosúladienej činnosti viacerých členských štátov s cieľom bojovať proti spoločnej hrozbe. Spojené veci C-62/87 a 72/87 Exécutif régional wallon a SA Glaverbel/Komisia, Zb. 1988, ECLI:EU:C:1988:132, bod 22.

⁽¹⁹⁾ Pri posudzovaní rozsahu spolufinancovania Komisia zohľadní osobitosti určitých odvetví, ako aj osobitosti MSP. Za výnimočných a riadne odôvodnených okolností môže Komisia považovať pomoc za opodstatnenú aj bez významného spolufinancovania zo strany príjemcu.

⁽²⁰⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/852 z 18. júna 2020 o vytvorení rámca na uľahčenie udržateľných investícií (Ú. v. EÚ L 198, 22.6.2020, s. 13). Pokiaľ ide o opatrenia, ktoré sú totožné s opatreniami v rámci plánov na podporu obnovy a odolnosti schválených Radou, ich súlad so zásadou „výrazne nenarušiť“ sa považuje za splnený, keďže už bol overený.

3.2.2. Všeobecné pozitívne ukazovatele

21. Okrem splnenia kumulatívnych kritérií v oddiele 3.2.1 Komisia pozitívne vníma tieto prvky navrhnuté členskými štátmi:

- a) na vypracovaní návrhu projektu sa podieľala Komisia alebo akýkoľvek právny subjekt, na ktorý Komisia preniesla svoje právomoci, napríklad Európska investičná banka a Európsky investičný fond;
- b) výberu projektu sa zúčastnila Komisia alebo akýkoľvek právny subjekt, na ktorý Komisia preniesla svoje právomoci, pokiaľ uvedený subjekt koná na tento účel ako vykonávacia štruktúra;
- c) súčasťou riadiacej štruktúry projektu je Komisia alebo akýkoľvek právny subjekt, na ktorý Komisia preniesla svoje právomoci, a zapojené členské štáty;
- d) v rámci projektu dochádza k dôležitej vzájomnej spolupráci, pokiaľ ide o počet partnerov, zahrnutie organizácií z rôznych odvetví alebo zahrnutie podnikov rôznej veľkosti, a najmä spolupráci medzi veľkými podnikmi a MSP vrátane startupov v rôznych členských štátoch, a projekt podporuje vývoj vo viac znevýhodnených regiónoch;
- e) projekt zahŕňa spolufinancovanie z fondu Únie ⁽²¹⁾ v rámci priameho, nepriameho alebo zdieľaného riadenia;
- f) projekt zahŕňa významný príspevok od nezávislých súkromných investorov ⁽²²⁾;
- g) projekt sa zaoberá jasne identifikovanou a výraznou strategickou závislosťou.

3.2.3. Osobitné kritériá

22. Projekty v oblasti výskumu, vývoja a inovácií (ďalej len „VaVal“) musia mať významný inovačný charakter alebo musia z hľadiska VaVal predstavovať významnú pridanú hodnotu vzhľadom na aktuálny stav v príslušnom odvetví ⁽²³⁾.
23. Projekty, ktoré zahŕňajú prvé priemyselné využitie, musia umožňovať vývoj nového výrobku alebo služby s vysokým podielom výskumu a inovácií alebo zavedenie výrazne inovačného výrobného procesu. Za prvé priemyselné využitie sa nepovažujú pravidelné modernizácie existujúcich zariadení bez inovatívneho rozmeru ani vývoj nových verzií existujúcich produktov.
24. Na účely tohto oznámenia sa prvým priemyselným využitím rozumie rozšírenie pilotných zariadení, demonštračných zariadení alebo vybavenia a zariadenia prvého svojho druhu, ktoré sa týka etáp nasledujúcich po pilotnej výrobe vrátane fázy testovania a rozšírenia dávkovej výroby na sériovú, netýka sa však hromadnej výroby ani obchodných činností ⁽²⁴⁾. Ukončenie prvého priemyselného využitia sa určuje s prihliadnutím okrem iného na príslušné ukazovatele výkonnosti týkajúce sa VaVal, ktoré poukazujú na schopnosť začať s hromadnou výrobou. Činnosti prvého priemyselného využitia možno financovať zo štátnej pomoci, pokiaľ prvé priemyselné využitie vychádza z činnosti VaVal a pokiaľ samotné prvé priemyselné využitie zahŕňa dôležitú zložku VaVal, ktorá predstavuje neoddeliteľný a nevyhnutný prvok pre úspešnú realizáciu projektu. Prvé priemyselné využitie nemusí uskutočniť rovnaký subjekt, ktorý vykonal činnosť VaVal, pokiaľ tento subjekt získa práva na využívanie výsledkov z predchádzajúcej činnosti VaVal a pokiaľ je činnosť VaVal a prvé priemyselné využitie súčasťou projektu.
25. Projekty v oblasti infraštruktúry v odvetví životného prostredia, energetiky, dopravy, zdravia alebo digitálnej oblasti, pokiaľ sa na ne nevzťahujú body 22 a 23, musia mať veľký význam pre stratégie Únie v oblasti životného prostredia, klímy, energetiky (vrátane bezpečnosti dodávok energie), dopravy, zdravia, priemyslu alebo digitálnej oblasti alebo musia významne prispievať k vnútornému trhu, a to nielen v uvedených odvetviach, a možno ich podporovať, kým nebudú plne funkčné po výstavbe.

⁽²¹⁾ Financovanie z prostriedkov Únie, ktoré centrálné spravujú inštitúcie, agentúry, spoločne podniky alebo iné orgány EÚ a ktoré nie je priamo ani nepriamo pod kontrolou členského štátu, nepredstavuje štátnu pomoc. Štátna pomoc sa môže kumulovať s financovaním z fondu Únie za predpokladu, že je splnená podmienka uvedená v bode 35.

⁽²²⁾ Hodnota príspevku vo forme hmotného a nehmotného majetku, ako aj pozemkov sa musí vyjadriť v trhovej cene.

⁽²³⁾ V relevantných prípadoch to môže zahŕňať postupné napredovanie k aktuálnemu stavu s tým, že zúčastnený projekt má jasne a hodnoverne za cieľ ísť nad rámec aktuálneho stavu a je v ňom opísané, ako sa to má dosiahnuť.

⁽²⁴⁾ Obmedzený predaj – ak je potrebný v určitom odvetví – ktorý súvisí s fázou testovania vrátane vzorkového predaja alebo predaja na účely poskytnutia spätnej väzby či certifikačného predaja nespadá do vymedzenia pojmu „obchodné činnosti“.

3.3. Význam projektu

26. Na to, aby sa projekt považoval za dôležitý projekt spoločného európskeho záujmu, musí byť dôležitý z kvantitatívneho alebo kvalitatívneho hľadiska. Mal by byť buď obzvlášť významný, pokiaľ ide o veľkosť alebo rozsah a/alebo by mal zahŕňať veľmi vysokú úroveň technologického alebo finančného rizika. Pri určovaní dôležitosti projektu Komisia zohľadní kritériá uvedené v oddiele 3.2.

4. KRITÉRIÁ ZLUČITELNOSTI

27. Pri posudzovaní zlučiteľnosti pomoci na podporu vykonávania dôležitého projektu spoločného európskeho záujmu s vnútorným trhom na základe článku 107 ods. 3 písm. b) zmluvy bude Komisia zohľadňovať kritériá ⁽²⁵⁾ uvedené v oddieloch 4.1, 4.2 a 4.3 tohto oznámenia.
28. Komisia vykoná test vyváženosti v zmysle oddielu 4.2 s cieľom posúdiť, či očakávané pozitívne účinky pomoci prevažujú nad možnými negatívnymi účinkami.
29. S prihliadnutím na charakter projektu môže Komisia usúdiť, že ak projekt spĺňa kritériá oprávnenosti uvedené v oddiele 3, v prípade jednotlivých zložiek integrovaného projektu možno predpokladať existenciu významných trhových alebo systémových zlyhaní, ako aj príspevok projektu k spoločnému európskemu záujmu.

4.1. Nevyhnutnosť a primeranosť pomoci

30. Pomoc nesmie slúžiť ako dotácia na náklady na projekt, ktoré by podniku vznikli v každom prípade, a nesmie slúžiť na kompenzáciu bežného podnikateľského rizika súvisiaceho s hospodárskou činnosťou. Bez pomoci by nemalo byť možné projekt realizovať, alebo by bolo možné ho realizovať len v menšej miere, v užšom rozsahu, nie dostatočne rýchlo alebo iným spôsobom, ktorý by významne obmedzil jeho očakávané prínosy ⁽²⁶⁾. Pomoc sa bude považovať za proporcionálnu len vtedy, ak by sa rovnaký výsledok nemohol dosiahnuť s nižšou pomocou.
31. Členské štáty musia poskytnúť Komisii primerané informácie o podporovanom projekte, ako aj podrobný opis kontrafaktuálneho scenára, ktorý predstavuje situáciu, keď príjemcovi neposkytne pomoc žiadny členský štát ⁽²⁷⁾. Kontrafaktuálny scenár môže spočívať v neexistencii alternatívneho projektu, ak z dôkazov vyplýva, že toto je najpravdepodobnejší kontrafaktuálny scenár, alebo v existencii alternatívneho projektu, ktorý príjemcovia zvažovali v rámci svojho vnútorného rozhodovacieho procesu, a môže sa týkať alternatívneho projektu, ktorý sa úplne alebo sčasti realizuje mimo územia Únie. S cieľom preukázať dôveryhodnosť kontrafaktuálneho scenára predloženého príjemcami sa od notifikujúcich členských štátov vyžaduje, aby poskytli príslušné interné dokumenty príjemcov, ako sú prezentácie správnej rady, analýzy, správy a štúdie ⁽²⁸⁾.
32. Ak neexistuje alternatívny projekt, Komisia overí, či výška pomoci nepresahuje minimum potrebné na to, aby bol podporovaný projekt dostatočne ziskový, napríklad tak, že umožní dosiahnuť vnútornú mieru návratnosti, ktorá zodpovedá špecifickej referenčnej hodnote alebo minimálnej miere návratnosti pre dané odvetvie alebo podnik. Na tento účel sa môže takisto použiť bežná miera návratnosti, ktorú príjemcovia vyžadujú v iných investičných projektoch podobného druhu, ich celkové kapitálové náklady alebo miery návratnosti bežne zaznamenávané v príslušnom odvetví. Je potrebné zvážiť všetky relevantné očakávané náklady a prínosy počas celého času trvania projektu.
33. Maximálna povolená výška pomoci sa stanoví so zreteľom na zistenú medzeru vo financovaní vo vzťahu k oprávneným nákladom. Ak je to odôvodnené na základe analýzy medzery vo financovaní, intenzita pomoci by mohla pokryť všetky oprávnené náklady. Medzera vo financovaní je rozdiel medzi pozitívnymi a negatívnymi peňažnými tokmi v priebehu trvania investície, ktoré sú diskontované na ich súčasnú hodnotu na základe vhodného diskontného faktora, ktorý odráža mieru návratnosti, ktorú potrebuje príjemca na uskutočnenie projektu, a to hlavne vzhľadom na súvisiace riziká. Oprávnené náklady sú stanovené v prílohe ⁽²⁹⁾.

⁽²⁵⁾ Podľa Súdneho dvora má Komisia pri posudzovaní zlučiteľnosti dôležitých projektov spoločného európskeho záujmu diskrečnú právomoc. Spojené veci C-62/87 a 72/87 Exécutif régional wallon a SA Glaverbel/Komisia, Zb. 1988, ECLI:EU:C:1988:132, bod 21.

⁽²⁶⁾ Žiadosť o poskytnutie pomoci sa musí podať pred začatím prác, čo je buď začiatok stavebných prác na investíciu, alebo prvý pevný záväzok týkajúci sa objednávky zariadenia alebo iný záväzok, na základe ktorého sa investícia stáva nezvratnou, podľa toho, čo nastane prvé. Kúpa pozemku a prípravné práce, ako napr. získavanie povolení a uskutočňovanie predbežných štúdií uskutočniteľnosti, sa nepovažujú za začatie prác.

⁽²⁷⁾ Pokiaľ ide o projekty realizované MSP, kontrafaktuálny scenár môže spočívať v neexistencii alternatívneho projektu, ako sa uvádza v bode 32.

⁽²⁸⁾ Ak sa poskytujú informácie, na ktoré sa vzťahuje povinnosť služobného tajomstva, zaobchádza sa s nimi v súlade s článkom 30 nariadenia Rady (EÚ) 2015/1589 z 13. júla 2015 stanovujúceho podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (Ú. v. EÚ L 248, 24.9.2015, s. 9).

⁽²⁹⁾ V prípade integrovaného projektu musia byť oprávnené náklady podrobne uvedené na úrovni každého jednotlivého projektu.

34. Ak sa preukáže (napríklad prostredníctvom interných dokumentov podniku), že príjemca pomoci čelí jasnej voľbe medzi uskutočnením podporovaného projektu alebo alternatívneho projektu bez pomoci, Komisia porovná očakávané čisté aktuálne hodnoty investície v podporovanom projekte a v kontrafaktuálnom projekte so zreteľom na pravdepodobnosť uskutočnenia rôznych podnikateľských scenárov.
35. Štátna pomoc na podporu vykonávania dôležitých projektov spoločného európskeho záujmu sa môže kumulovať s financovaním Únie alebo inou štátnou pomocou za predpokladu, že celková výška verejného financovania poskytnutého v súvislosti s tými istými oprávnenými nákladmi nepresahuje najvýhodnejšiu mieru financovania stanovenú v uplatniteľných pravidlách práva Únie.
36. Ako dodatočnú záruku na zabezpečenie toho, že štátna pomoc zostane primeraná a obmedzená na nevyhnutné minimum, môže Komisia požiadať notifikujúci členský štát, aby zaviedol mechanizmus spätného vymáhania⁽³⁰⁾. Mechanizmom spätného vymáhania by sa malo zaistiť vyvážené rozdelenie ziskov v prípade, že projekt je ziskovejší, než sa predpokladalo v notifikovanej analýze medzery vo financovaní, pričom by sa mal uplatňovať len na tie investície, ktoré na základe výsledkov peňažných tokov *ex post* a vyplácania štátnej pomoci dosahujú mieru návratnosti prevyšujúcu kapitálové náklady príjemcov. Akýkoľvek takýto mechanizmus spätného vymáhania by sa mal vopred jasne vymedziť, aby sa príjemcom poskytla finančná predvídateľnosť v čase rozhodovania o účasti na projekte. Takýto mechanizmus by mal byť navrhnutý tak, aby príjemcov silne motivoval k maximalizácii ich investícií a výkonnosti projektov.
37. Komisia bude vo svojej analýze zohľadňovať tieto prvky:
- a) špecifikácia zamýšľanej zmeny: členský štát musí dostatočne špecifikovať zmenu správania, ktorá sa očakáva v dôsledku štátnej pomoci, t. j. začatie nového projektu alebo zvýšenie veľkosti, rozsahu, rýchlosti dokončenia projektu alebo posilnenie jeho cezhraničného rozmeru. Zmena správania sa musí určiť na základe porovnania toho, aký by bol očakávaný výsledok a úroveň zamýšľanej činnosti s pomocou a bez nej. Rozdiel medzi týmito dvomi scenármi ukazuje vplyv opatrenia pomoci a jeho stimulačný účinok;
 - b) miera ziskovosti: ak by samotný projekt nebol pre súkromný podnik dostatočne ziskový na to, aby ho zrealizoval, ale priniesol by významný prospech pre spoločnosť, je skôr pravdepodobné, že pomoc má stimulačný účinok.
38. S cieľom riešiť skutočné alebo potenciálne priame alebo nepriame narušenia medzinárodného obchodu môže Komisia zohľadniť fakt, že konkurenti, ktorí sa nachádzajú mimo Únie, v priebehu posledných troch rokov dostali alebo dostanú, či už priamo alebo nepriamo, pomoc rovnakej intenzity na podobné projekty. Ak je však pravdepodobné, že k narušeniu medzinárodného obchodu dôjde vzhľadom na osobitnú povahu dotknutého sektora až po viac než troch rokoch, možno referenčné obdobie zodpovedajúcim spôsobom predĺžiť. Ak je to vôbec možné, príslušný členský štát poskytne Komisii dostatočné informácie, aby mohla posúdiť situáciu, a najmä to, či je potrebné zohľadniť konkurenčnú výhodu, ktorú má konkurent z tretej krajiny. Ak Komisia nemá dôkazy o poskytnutej alebo navrhutej pomoci, môže svoje rozhodnutie založiť na nepriamych dôkazoch. Komisia môže takisto prijať vhodné opatrenia na riešenie narušenia hospodárskej súťaže vyplývajúceho z dotácií prijatých mimo Únie.
39. Pri zhromažďovaní dôkazov môže Komisia využiť svoje vyšetrovacie právomoci⁽³¹⁾.
40. Nástroj pomoci sa musí zvoliť so zreteľom na trhové alebo iné dôležité systémové zlyhania, ktoré sa usiluje napraviť. Ak je napríklad hlavným problémom nedostatočný prístup k financovaniu, členské štáty by mali spravidla využiť pomoc vo forme podpory likvidity, napríklad úver alebo záruku⁽³²⁾. Ak je takisto nevyhnutné, aby sa podnik do určitej miery podieľal na spoločnom znášaní rizika, zvoleným nástrojom pomoci by mal byť zvyčajne vratný preddavok. Návrhové nástroje pomoci sa budú vo všeobecnosti považovať za pozitívny ukazovateľ.
41. Výber príjemcov prostredníctvom konkurenčného, transparentného a nediskriminačného konania sa bude považovať za pozitívny ukazovateľ.

4.2. Predchádzanie nenáležitým narušeniam hospodárskej súťaže a test vyváženosti

42. Členské štáty musia poskytnúť dôkazy o tom, že navrhované opatrenie pomoci predstavuje vhodný nástroj politiky na dosiahnutie cieľa projektu. Opatrenie pomoci sa nebude považovať za vhodné, ak je možné dosiahnuť rovnaký výsledok pomocou iných nástrojov politiky alebo iných nástrojov pomoci, ktoré menej narušujú hospodársku súťaž.
43. Negatívne účinky opatrenia pomoci týkajúce sa narušenia hospodárskej súťaže a vplyvu na obchod medzi členskými štátmi sa musia v záujme zlučiteľnosti pomoci obmedziť a vyvážiť pozitívnymi účinkami, ktoré prispievajú k dosiahnutiu cieľa spoločného európskeho záujmu.

⁽³⁰⁾ V prípade projektov realizovaných MSP sa nemusí uplatňovať žiadny mechanizmus spätného vymáhania s výnimkou osobitných okolností, a to najmä so zreteľom na výšku pomoci notifikovanej pre takéto projekty.

⁽³¹⁾ Pozri článok 25 nariadenia Rady (EÚ) 2015/1589 z 13. júla 2015 stanovujúceho podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (Ú. v. EÚ L 248, 24.9.2015, s. 9).

⁽³²⁾ Pomoc vo forme záruk musí byť časovo obmedzená a pri pomoci vo forme úverov musia byť stanovené lehoty splatnosti.

44. Komisia pri posudzovaní negatívnych účinkov opatrenia pomoci zameria svoju analýzu na predvídateľný vplyv pomoci na hospodársku súťaž medzi podnikmi na príslušných trhoch s výrobkami vrátane odbytových a výrobných trhov a na riziko nadmernej kapacity.
45. Komisia posúdi riziká uzavretia trhu a dominantného postavenia na trhu. Projekty, ktorých súčasťou je budovanie infraštruktúry⁽³³⁾, musia byť v súlade so zásadami otvoreného a nediskriminačného prístupu k infraštruktúre a nediskriminačného stanovovania cien a prevádzkovania siete vrátane zásad stanovených v právnych predpisoch Únie⁽³⁴⁾.
46. Komisia posúdi možné negatívne účinky na obchod vrátane rizika súťaženia v poskytovaní dotácií medzi členskými štátmi, ku ktorému môže dôjsť najmä v súvislosti s voľbou miesta realizácie projektu.
47. Pri posudzovaní možných negatívnych účinkov na obchod Komisia zvaží, či je pomoc podmienená premiestnením výrobnej činnosti alebo akejkolvek inej činnosti príjemcu z inej zmluvnej strany Dohody o EHP na územie členského štátu, ktorý poskytuje pomoc. Takáto podmienka by sa považovala za škodlivú pre vnútorný trh bez ohľadu na počet pracovných miest, ktoré skutočne zanikli v mieste, v ktorom bol príjemca počiatočne usadený v EHP, a je nepravdepodobné, že by sa to mohlo vyvážiť pozitívnymi účinkami.

4.3. Transparentnosť

48. Členské štáty musia zabezpečiť, aby boli v module Komisie pre transparentné prideľovanie pomoci alebo na súhrnnom webovom sídle štátnej pomoci na celoštátnej alebo regionálnej úrovni uverejnené tieto informácie:
- a) úplné znenie rozhodnutia o poskytnutí individuálnej pomoci a jeho vykonávacích ustanovení, alebo príslušný odkaz;
 - b) totožnosť orgánu alebo orgánov poskytujúcich pomoc;
 - c) názov alebo identifikátor každého príjemcu okrem obchodného tajomstva a iných dôverných informácií v riadne odôvodnených prípadoch a so súhlasom Komisie v súlade s oznámením Komisie o služobnom tajomstve v rozhodnutiach o štátnej pomoci⁽³⁵⁾;
 - d) nástroj pomoci⁽³⁶⁾, prvok pomoci a v prípade odlišnej výšky pomoci jej nominálna hodnota vyjadrená ako plná výška v národnej mene, ktorá bola poskytnutá každému príjemcovi;
 - e) dátum poskytnutia a dátum uverejnenia;
 - f) typ príjemcu (MSP/veľká spoločnosť/startup);
 - g) región, v ktorom príjemca sídli (na úrovni NUTS II alebo nižšej);
 - h) hlavné ekonomické odvetvie, v ktorom príjemca vyvíja činnosť (na úrovni skupín podľa klasifikácie NACE);
 - i) cieľ pomoci.
49. Požiadavka na uverejnenie týchto informácií platí pri poskytnutí individuálnej pomoci vyššej ako 100 000 EUR. Tieto informácie sa musia uverejniť po prijatí rozhodnutia o poskytnutí pomoci, musia sa uchovávať najmenej 10 rokov a širokej verejnosti musia byť dostupné bez obmedzení⁽³⁷⁾.

5. NOTIFIKÁCIA, PODÁVANIE SPRÁV A UPLATŇOVANIE

5.1. Notifikačná povinnosť

50. Podľa článku 108 ods. 3 zmluvy členské štáty musia Komisii vopred notifikovať akékoľvek zámery v súvislosti s poskytnutím alebo upravením štátnej pomoci vrátane pomoci pre dôležitý projekt spoločného európskeho záujmu.
51. Od členských štátov zapojených do toho istého dôležitého projektu spoločného európskeho záujmu sa požaduje, aby vždy, keď je to možné, predložili Komisii spoločnú notifikáciu vrátane spoločného textu opisujúceho dôležitý projekt spoločného európskeho záujmu a preukazujúceho jeho oprávnenosť.

⁽³³⁾ V záujme vylúčenia akýchkoľvek pochybností sa pilotné projekty nepovažujú za infraštruktúru.

⁽³⁴⁾ Ak projekt zahŕňa energetickú infraštruktúru, musí podliehať regulačným opatreniam v oblasti sadzieb a prístupu na trh a požiadavkám na oddelenie tam, kde sa to vyžaduje podľa právnych predpisov o vnútornom trhu.

⁽³⁵⁾ C(2003) 4582 (Ú. v. EÚ C 297, 9.12.2003, s. 6).

⁽³⁶⁾ Grant/bonifikácia úrokovej sadzby, úver/vratné preddavky/návrtný grant, záruka, daňové zvýhodnenie alebo oslobodenie od daní, rizikové financovanie, iné. Ak sa pomoc poskytuje prostredníctvom viacerých nástrojov pomoci, výška pomoci sa musí uviesť v členení podľa nástrojov.

⁽³⁷⁾ Tieto informácie sa musia uverejniť do 6 mesiacov od dátumu poskytnutia pomoci. V prípade neoprávnenej pomoci sa bude od členských štátov žiadať, aby zabezpečili uverejnenie uvedených informácií ex post, a to najneskôr do 6 mesiacov odo dňa rozhodnutia Komisie. Informácie musia byť k dispozícii vo formáte, ktorý umožňuje prehľadávanie, získavanie a jednoduché uverejňovanie údajov na internete, napríklad vo formáte CSV alebo XML.

5.2. Hodnotenie *ex post* a podávanie správ

52. O realizácii projektu sa musia pravidelne podávať správy. Ak je to vhodné, Komisia môže požiadať o vykonanie hodnotenia *ex post*.

5.3. Uplatňovanie

53. Komisia bude uplatňovať zásady stanovené v tomto oznámení od 1. januára 2022.
54. Tieto zásady bude uplatňovať na všetky notifikované projekty pomoci, v prípade ktorých má prijať rozhodnutie počnúc 1. januára 2022, a to aj v prípade, že projekty boli notifikované pred týmto dátumom.
55. V súlade s oznámením o určení pravidiel uplatniteľných na posúdenie neoprávnene poskytnutej štátnej pomoci ⁽³⁸⁾ Komisia uplatní v prípade pomoci, ktorá nebola notifikovaná, zásady stanovené v tomto oznámení, ak bola pomoc poskytnutá počnúc 1. januárom 2022, a vo všetkých ostatných prípadoch použije pravidlá, ktoré boli účinné v čase poskytnutia pomoci.

⁽³⁸⁾ Oznámenie Komisie o určení pravidiel uplatniteľných na posúdenie neoprávnene poskytnutej štátnej pomoci (Ú. v. ES C 119, 22.5.2002, s. 22).

PRÍLOHA

Oprávnené náklady

- a) Štúdie uskutočniteľnosti vrátane prípravných technických štúdií a náklady na získanie povolení potrebných na realizáciu projektu.
 - b) Náklady na nástroje a vybavenie (vrátane zariadení a dopravných prostriedkov) v rozsahu a počas obdobia, v ktorom sa používajú na účely projektu. Ak sa takéto nástroje a vybavenie nepoužívajú na projekt počas celého obdobia ich životnosti, za oprávnené sa považujú jedine náklady na odpisy zodpovedajúce dĺžke projektu, vypočítané na základe osvedčených účtovných postupov.
 - c) Náklady na nadobudnutie (alebo výstavbu) budov, infraštruktúry a pozemkov v rozsahu a počas obdobia, v ktorom sa používajú na účely projektu. Ak sa tieto náklady stanovujú so zreteľom na hodnotu komerčného prevodu alebo skutočne vynaložené kapitálové náklady (na rozdiel od nákladov na odpisy), zostatková hodnota pozemku, budovy alebo infraštruktúry by sa mala odpočítat od medzery vo financovaní, či už *ex ante* alebo *ex post*.
 - d) Náklady na iný materiál, dodávky a podobné produkty potrebné na projekt.
 - e) Náklady na získanie, schválenie a ochranu patentov a iných nehmotných aktív. Náklady na zmluvný výskum, poznatky a patenty zakúpené alebo licencované z vonkajších zdrojov na základe zásady trhového odstupu, ako aj náklady na poradenské služby a rovnocenné služby použité výlučne na projekt.
 - f) Personálne a administratívne náklady (vrátane režijných nákladov), ktoré vznikli priamo v dôsledku činností VaVaI, vrátane tých činností VaVaI, ktoré sa vzťahujú na prvé priemyselné využitie, alebo v prípade infraštruktúrneho projektu tie, ktoré vznikli počas budovania infraštruktúry.
 - g) V prípade pomoci pre projekt prvého priemyselného využitia aj kapitálové a prevádzkové výdavky v rozsahu a počas obdobia, v ktorom sa používajú na účely projektu, pokiaľ priemyselné využitie vychádza z činnosti VaVaI a pokiaľ samotné priemyselné využitie zahŕňa dôležitú zložku VaVaI, ktorá predstavuje neoddeliteľný a nevyhnutný prvok pre jeho úspešnú realizáciu. Prevádzkové výdavky sa musia vzťahovať na takúto zložku projektu.
 - h) Môžu sa uznať aj iné náklady, ak sú odôvodnené a ak sú neoddeliteľne spojené s realizáciou projektu, s výnimkou prevádzkových nákladov, na ktoré sa nevzťahuje písmeno g).
-